

Euthanasie bij minderjarigen

EVELIEN DELBEKE
Gastprofessor Universiteit Antwerpen
Advocaat MONARD-D'HULST

Samenvatting

Met de wet van 26 juni 2013 is het toepassingsgebied van de Euthanasiewet van 2002 uitgebreid naar minderjarigen. Sinds de inwerkingtreding van de wetswijziging kan geoorloofd gevolg worden gegeven aan het actueel euthanasieverzoek van een oordeelsbekwame minderjarige die aanhoudend en ondraaglijk fysiek lijdt als gevolg van een ernstige en ongeneeslijke aandoening. Deze bijdrage gaat dieper in op de voorwaarden waaronder euthanasie bij minderjarigen thans geoorloofd is. De wetgever stelt strengere voorwaarden aan de toepassing van euthanasie bij minderjarigen dan bij meerderjarigen. Deze bijdrage onderwerpt de strengere benadering aan een kritische blik en besluit dat het vereisen van een bijkomend, tweede consult specifiek voor minderjarigen noodzakelijk is, maar dat voor het overige dezelfde voorwaarden zouden moeten gelden als voor het euthanasieverzoek van meerderjarigen.

Résumé

La loi du 26 juin 2013 a étendu aux mineurs le champ d'application de la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie. Depuis l'entrée en vigueur de la modification de loi, il peut légalement être donné suite à la demande d'euthanasie actuelle d'un mineur doté de la capacité de discernement qui est atteint d'une affection grave et incurable qui lui occasionne des douleurs physiques permanentes et insupportables. Cette contribution approfondit les conditions dans lesquelles l'euthanasie est désormais autorisée chez les mineurs. Le législateur impose à l'application de l'euthanasie chez les mineurs des conditions plus strictes que chez les majeurs. Cette contribution soumet l'approche plus stricte à un regard critique et conclut que l'exigence d'une deuxième consultation supplémentaire, spécifique aux mineurs, est nécessaire mais que, pour le reste, les conditions applicables devraient être les mêmes que pour la demande d'euthanasie de majeurs.

1. De legalisering van euthanasie in 2002 en de aanloop naar de wetswijziging

1. Sinds de wet van 28 mei 2002 is euthanasie in België onder bepaalde voorwaarden toegelaten.¹ Met deze wet heeft de Belgische wetgever het mogelijk gemaakt om aan het euthanasieverzoek van een meerderjarige of ontvoogde minderjarige patiënt die handelingsbekwaam en bewust is op het ogenblik van zijn verzoek, gevolg te geven.² Tot voor kort kon enkel het euthanasieverzoek van een meerderjarige of van een ontvoogde minderjarige worden gehonoreerd. Niet-ontvoogde minderjarigen werden met opzet uit het toepassingsgebied van de wet gesloten. De redenen daarvoor waren divers. Zo vond men de problematiek van euthanasie bij minderjarigen nog niet voldoende uitgeklaard om tot wetgevend werk te kunnen overgaan.³ Voorts wou men het doorvoeren van de Euthanasiewet niet hypothekeren door er elementen aan toe te voegen die op dat moment (nog) onbespreekbaar waren.⁴ Ten slotte werd nog aangevoerd dat bij minderjarigen een mogelijke verbetering in de gezondheidstoestand niet op een even radicale wijze als bij volwassenen kan worden uitgesloten.⁵

A. De ontvoogde minderjarige

2. De wetgever voorzag wel in de mogelijkheid voor ontvoogde minderjarigen om euthanasie te vragen. Ontvoogding is een statuut waarbij aan de minderjarige een grotere bekwaamheid wordt gegeven.⁶ Het wordt toegekend aan minderjarigen die al gedeeltelijk in staat worden geacht hun belangen zelf of zelfstandig te behartigen.⁷ Door dit statuut wordt de ontvoogde minderjarige wat zijn persoon betreft – op enkele uitzonderingen na – handelingsbekwaam. Het ouderlijk gezag wordt aldus beëindigd.⁸ Ontvoogding vindt van rechtswege plaats door het huwelijk

1. Zie hierover ook E. DELBEKE, "Euthanasie" in T. VANSWEEVELT en F. DEWALLENS (eds.), *Handboek Gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, (1 319) 1 326 e.v.; E. DELBEKE, *Juridische aspecten van zorgverlening aan het levenseinde*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 85 e.v.
2. Art. 3, § 1, eerste streepje wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, BS 22 juni 2002.
3. Verslag LALOY en VAN RIET, *Parl.St.* Senaat 2000-01, 2-244/22, 37 en 59.
4. *Ibid.*, 703.
5. Verslag GIET, VAN DE CASTEELE, BARZIN en SCHAUVLIEGHE, *Parl.St.* Kamer 2001-02, 1488/009, 24.
6. P. SENAEVE, *Compendium van het Personen- en Familierecht*, Leuven, Acco, 2004, 527; Y.-H. LELEU, *Droits des personnes et des familles*, Brussel, Larcier, 2005, 258; G. VERSCHULDEN, *Handboek Belgisch familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, 359; F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 181.
7. F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 181.
8. P. SENAEVE, *Compendium van het Personen- en Familierecht*, Leuven, Acco, 2004, 531; F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 181; Y.-H. LELEU, *Droits des personnes et des familles*, Brussel, Larcier, 2005, 259; G. VERSCHULDEN, *Handboek Belgisch familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, 361.